สรุป/ถอดบทเรียนองค์ความรู้การดำเนินกิจกรรม
ตามแผนการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม

กองแผนงาน

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
ตามแนวทางการดำเนินงานมิติที่ 4 ด้านการเสริมสร้างองค์กรคุณธรรม
โครงการพัฒนาชุมชนใสสะอาด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

การดำเนินกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม
กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ตามที่อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ได้มอบนโยบายในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนโดยกำหนดให้มีการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมเป็นนโยบายสำคัญของกรมการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนแม่บท ด้านการส่งเสริมคุณธรรมซึ่งมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการซึ่งมีเป้าหมายที่จะสร้างสมดุล และปรับระบบบริหารจัดการภายในภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ เพื่อให้องค์กรมีบทบาทและสามารถสร้างคนดีเพื่อสังคมดี ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีทัศนคติ วิธีคิด และการประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนการมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีเหมาะกับสังคมไทยมากขึ้น และองค์กรมีคุณค่าและประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการขับเคลื่อนการดำเนินงานองค์กร นั้น

แนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม

1. กำหนดคุณธรรมเป้าหมาย “ปัญหาที่อยากแก้” และ “ความดีที่อยากทำ” ที่สอดคล้องกับคุณธรรมของหน่วยงาน ประกอบด้วย พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู โดยมีจำนวนบุคลากร ร้อยละ 100 มีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย

2. จัดทำแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม พร้อมทั้งมีการสื่อสารสร้างการรับรู้แนวทางการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมให้กับบุคลากรในสังกัดทราบ ร้อยละ 100

3. ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างองค์กรคุณธรรม

3.1 จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม

- คำสั่งกองแผนงาน ที่ ๒๓/๒๕๖๘ เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการส่งเสริมองค์กรคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

3.2 การสำรวจคุณคุณธรรมเป้าหมาย “ปัญหาที่อยากแก้” และ “ความดีที่อยากทำ” พร้อมทั้งประกาศข้อตกลง (เจตนารมณ์/ธรรมนูญ/ปฏิญญา) ร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม โดยยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทย และคุณธรรม ๕ ประการ (พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู) โดยมีจำนวนบุคลากรในการประกาศข้อตกลง ครบร้อยละ 100

3.3 ขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมซึ่งมีความสอดคล้อง กับคุณธรรมเป้าหมายทั้ง ๕ ประการ โดยมีจำนวนบุคลากรร้อยละ 100 มีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่กองแผนงานดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการส่งเสริมองค์กรคุณธรรมฯ ดังนี้

- กิจกรรมที่ ๑ ปันน้ำใจ จากพี่สู่น้อง ตามคุณธรรมเป้าหมายด้าน**จิตอาสา** กลุ่มงานนโยบายและภารกิจพิเศษ เป็นผู้รับผิดชอบ

- กิจกรรมที่ ๒ ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ ตามคุณธรรมเป้าหมายด้าน**พอเพียง** ฝ่ายอำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบ

- กิจกรรมที่ ๓ รวมพลังคน กผ. สร้างคุณธรรมผ่านเลนส์ ตามคุณธรรมเป้าหมายด้าน**กตัญญู** กลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์ เป็นผู้รับผิดชอบ

- กิจกรรมที่ ๔ สุขภาพดี ชีวีสดใส ตามคุณธรรมเป้าหมายด้าน**วินัย** กลุ่มงานประเมินผล เป็นผู้รับผิดชอบ

- กิจกรรมที่ ๕ ระเบียบครบ ระบบดี มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ตามคุณธรรมเป้าหมายด้าน**สุจริต** กลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ เป็นผู้รับผิดชอบ

- กิจกรรมที่ 6 องค์กรดี มีวินัย ตามคุณธรรมเป้าหมายด้าน**วินัย** กลุ่มงานยุทธศาสตร์และการวางแผน เป็นผู้รับผิดชอบ

กองแผนงานได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมองค์กรคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยสะท้อนถึงการปรับปรุงและพัฒนาในแต่ละช่วงของการดำเนินงาน ทั้งนี้ ยังได้มีการถอดบทเรียนจากกระบวนการที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพของกิจกรรมให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างยั่งยืน

4. จัดกิจกรรมประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลคุณธรรม และหน่วยงานคุณธรรม ของกองแผนงาน ตามคุณธรรมเป้าหมาย ๕ ประการ โดยบุคลากรกองแผนงานร้อยละ 100 มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลคุณธรรม และหน่วยงานคุณธรรม ของกองแผนงาน

5. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานตามแผนการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม ทั้งในรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์ ไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง

6. มีการสรุปองค์ความรู้จากการดำเนินงานองค์กรคุณธรรม จำนวน ๑ เรื่อง

7. รายงานผลการดำเนินงานองค์กรคุณธรรมต่อผู้บังคับบัญชา

แนวคิดการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม กองแผนงาน สู่ความสำเร็จ

“วางแผนด้วยใจ ทำงานด้วยคุณธรรม นำพาองค์กรสู่ความยั่งยืน”

กองแผนงานเชื่อว่า “คุณธรรม” คือรากฐานสำคัญของการพัฒนาองค์กรและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมด้วยแนวคิด 3 ประสาน คือ

1. สร้างความตระหนัก (Awareness)
   - ปลูกฝังแนวคิดคุณธรรม 5 ประการ (พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู)
   - สื่อสารผ่านกิจกรรม แคมเปญ และตัวอย่างเชิงบวกในที่ทำงาน
   - ใช้สื่อสร้างสรรค์ เช่น Infographic / บอร์ดคุณธรรม / วิดีโอสร้างแรงบันดาลใจ
2. ขับเคลื่อนด้วยการมีส่วนร่วม (Participation)
   - เปิดพื้นที่ให้เจ้าหน้าที่ทุกคนร่วมออกแบบกิจกรรม เช่น การโหวต “คนดีที่กองแผน”
   - ส่งเสริมบทบาทผู้นำทางคุณธรรมในแต่ละกลุ่มงาน
   - ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาเพื่อชุมชน สะท้อนบทบาทของการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. พัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)
   - ประเมินผลกิจกรรม พร้อมถอดบทเรียนเพื่อพัฒนา
   - ปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของกองแผนงาน
   - ส่งต่อแนวคิดคุณธรรมสู่การปฏิบัติงานจริง และบูรณาการเข้ากับการวางแผนภารกิจหลักของกรมฯ

หลักการปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนกิจกรรมเสริมสร้างองค์กรคุณธรรม

1. ยึดคุณธรรม 5 ประการเป็นแกนหลัก
พอเพียง • วินัย • สุจริต • จิตอาสา • กตัญญู
ส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมสอดคล้องกับคุณธรรมเป้าหมาย ผ่านกิจกรรมที่จับต้องได้ และเชื่อมโยงกับภารกิจของกองแผนงาน

2. บูรณาการเข้ากับงานประจำ
"คุณธรรมไม่ใช่งานเพิ่ม แต่คือวิธีทำงาน"
ผสานแนวคิดด้านคุณธรรมเข้ากับการวางแผน วิเคราะห์ และประเมินผล เช่น การใช้ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในการจัดทำข้อมูล / รายงานอย่างโปร่งใสและรอบคอบ

3. มีส่วนร่วมทุกระดับ
"ทุกคนมีบทบาทในการสร้างองค์กรคุณธรรม"
เปิดพื้นที่ให้บุคลากรมีส่วนร่วมตั้งแต่การเสนอแนวคิด จัดกิจกรรมไปจนถึงการเป็นต้นแบบ เช่น โหวต "คนดีที่กองแผนงาน" กิจกรรมแชร์เรื่องราวคุณธรรมประจำเดือน ตั้งทีม "คุณธรรมขับเคลื่อนงาน"

4. ดำเนินงานแบบมีระบบ
"วางแผน – ปฏิบัติ – ประเมิน – พัฒนา"
ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดความสำเร็จ เช่น จำนวนผู้มีพฤติกรรมเชิงบวก หรือระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรม พร้อมถอดบทเรียนและปรับปรุงต่อเนื่อง

5. สร้างแรงจูงใจ และยกย่องผู้ทำดี
"ให้คุณค่าแก่ความดี"
ส่งเสริมวัฒนธรรมการชื่นชม เช่น การประกาศยกย่อง "บุคคลคุณธรรม/หน่วยงานคุณธรรม" รางวัลเล็ก ๆ ที่ยิ่งใหญ่ทางใจ จัดแสดงภาพหรือประกาศเรื่องราวบุคคลต้นแบบในพื้นที่ส่วนกลาง

6. สื่อสารอย่างสร้างสรรค์
"สื่อดี สื่อบ่อย สื่อโดน"
ใช้ช่องทางที่หลากหลาย เช่น LINE, Facebook ภายใน, บอร์ดประชาสัมพันธ์ พร้อมออกแบบสื่อให้สั้น กระชับ เข้าใจง่าย และโดนใจคนรุ่นใหม่

ปัจจัยความสำเร็จ

การขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนในหลายมิติ ซึ่งกองแผนงานสามารถสรุปได้เป็น 5 ปัจจัยหลัก ดังนี้

1. ผู้นำต้นแบบ

ผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มงานต้องเป็น "แบบอย่างที่ดี" ในการแสดงออกถึงคุณธรรมในการทำงาน ทั้งด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการสนับสนุนให้ทีมปฏิบัติตามแนวทางคุณธรรมอย่างจริงจัง

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากร

ความสำเร็จเกิดจากการที่ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งในการเสนอแนวคิด ร่วมจัดกิจกรรม และแสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

3. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารที่เข้าใจง่าย ทันสมัย และต่อเนื่อง เช่น การใช้สื่อออนไลน์ อินโฟกราฟิก และกิจกรรมภายในสำนักงาน มีส่วนช่วยสร้างความตระหนักและแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมดี

4. การประเมินผลและถอดบทเรียน

การติดตามผลกิจกรรมอย่างเป็นระบบ พร้อมการประเมินผลและการถอดบทเรียน จะช่วยให้สามารถปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในรอบต่อไป

5. วัฒนธรรมองค์กรที่เกื้อหนุน

การปลูกฝังให้ "ความดีเป็นเรื่องปกติ" และมีระบบยกย่องชื่นชมผู้มีพฤติกรรมดี จะช่วยให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรแห่งคุณธรรมที่ยั่งยืน ไม่ใช่แค่โครงการชั่วคราว

เป้าหมายสูงสุด

คือ **การสร้าง “วัฒนธรรมองค์กรคุณธรรม”** ไม่ใช่เพียงแค่กิจกรรม แต่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานและการใช้ชีวิตในทุกวันของคนกองแผนงาน **ที่เกิดจากความร่วมมือของทุกคนในกองแผนงาน และสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมที่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะ และความภูมิใจในคุณค่าความดี**

องค์ความรู้จากแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการส่งเสริมองค์กรคุณธรรม กองแผนงาน

การขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมของกองแผนงานมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมเป้าหมาย 5 ประการ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมุ่งหวังให้บุคลากรมีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สามารถ**สรุปองค์ความรู้** ดังนี้

1. **ปันน้ำใจ จากพี่สู่น้อง**

คุณธรรมเป้าหมาย : จิตอาสา

หน่วยรับผิดชอบ : กลุ่มงานนโยบายและภารกิจพิเศษ

องค์ความรู้ที่ได้รับ

- การเป็นจิตอาสาเริ่มต้นจากความใส่ใจเล็กๆ ใกล้ตัว
- การให้โดยไม่หวังผลตอบแทนสามารถเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีภายในองค์กร
- การลงมือช่วยเหลือผู้อื่น คือการเรียนรู้คุณค่าของ “ความเป็นมนุษย์”

2. **ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่**

คุณธรรมเป้าหมาย : พอเพียง

หน่วยรับผิดชอบ : ฝ่ายอำนวยการ

องค์ความรู้ที่ได้รับ

- แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเริ่มได้จากพฤติกรรมในที่ทำงาน เช่น การลดขยะ
- การรณรงค์ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า สร้างจิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน
- ความพอเพียงไม่ใช่การขาด แต่คือ “การใช้สิ่งที่มีอย่างรู้คุณค่า”

3. **รวมพลังคน กผ. สร้างคุณธรรมผ่านเลนส์**

คุณธรรมเป้าหมาย : กตัญญู

หน่วยรับผิดชอบ : กลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์

องค์ความรู้ที่ได้รับ

- การสื่อสารเรื่องคุณธรรมผ่านภาพถ่าย ทำให้เห็นความดีอย่างจับต้องได้
- ความกตัญญูเริ่มจากการระลึกและแสดงออกต่อผู้มีพระคุณ ไม่ว่าจะในระดับครอบครัวหรือที่ทำงาน
- การบันทึกและเผยแพร่เรื่องราวแห่งความกตัญญู ช่วยส่งต่อคุณค่าในองค์กร

4. **สุขภาพดี ชีวีสดใส**

คุณธรรมเป้าหมาย : วินัย

หน่วยรับผิดชอบ : กลุ่มงานประเมินผล

องค์ความรู้ที่ได้รับ

- การมีวินัยสะท้อนผ่านการดูแลสุขภาพกายและใจอย่างสม่ำเสมอ
- การส่งเสริมสุขภาพในองค์กรเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- “สุขภาพดี” เริ่มที่ “วินัยดี”

5. ระเบียบครบ ระบบดี มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

คุณธรรมเป้าหมาย : สุจริต

หน่วยรับผิดชอบ : กลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ

องค์ความรู้ที่ได้รับ :

- ความสุจริตในงานราชการเริ่มต้นจากการจัดระบบงานอย่างรอบคอบและตรวจสอบได้
- การปฏิบัติตามระเบียบ คือรากฐานของการทำงานที่โปร่งใส
- ความสุจริตไม่ได้จำกัดแค่ไม่ทุจริต แต่คือการยืดมั่นในหน้าที่อย่างถูกต้อง

6. องค์กรดี มีวินัย

คุณธรรมเป้าหมาย : วินัย

หน่วยรับผิดชอบ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และการวางแผน

องค์ความรู้ที่ได้รับ :

- วินัยองค์กรคือการรักษาเวลา ความรับผิดชอบ และวัฒนธรรมการทำงานที่ชัดเจน
- การปลูกฝังวินัยเชิงบวกทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- “องค์กรที่มีวินัย” จะนำไปสู่องค์กรที่มีเป้าหมายชัดเจนและยั่งยืน

สรุปภาพรวมองค์ความรู้

กิจกรรมทั้งหมดช่วยให้บุคลากรได้เรียนรู้ **คุณธรรมผ่านการลงมือทำจริง** เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรม และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมต่อยอดสู่ความยั่งยืน และสิ่งที่เห็นอย่างชัดเจนในการเป็นองค์กรคุณธรรมของกองแผนงานที่ได้เสริมสร้างขึ้นมา คือ

1) การยิ้มแย้มทักทายกัน การแบ่งปัน/การให้ที่มีอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นอาหาร สิ่งของเครื่องใช้ โดยการนำมาวางไว้ที่บริเวณโต๊ะลงเวลาไป-กลับ และมีการสื่อสารบอกต่อกันว่าวันนนี้มีอะไร เป็นของใคร หยิบได้เลยนะครับ/ค่ะ

2) การปรึกษา/ให้ความรู้ในระเบียบหรือวิธีการปฏิบัติราชการ โดยมีความรู้ถ่ายทอดให้กันและกันในกองแผนงาน ไม่ว่าจะเดินไปถามคนที่มีความรู้ที่โต๊ะทำงาน การพูดคุยปรึกษากันในการทานอาหารเที่ยง หรือการเชิญผู้แทนแต่ละกลุ่ม/ฝ่าย มานั่งคุยกันเพื่อที่จะวางแผน ปฏิบัติ สรุปงานในเรื่องที่จำเป็น/เร่งด่วน

3) การช่วยเหลือกันโดยที่ไม่ต้องร้องขอ อาทิเช่น การจัดเตรียมประชุม หรือการเตรียมอุปกรณ์ในการประชุม ก็จะช่วยเหลือกันโดยเดินเข้าไปถามว่าทำอะไร มีอะไรให้ช่วยหรือไม่ หรือถ้ามีใครยกของมามากๆ ก็จะเข้าไปช่วยถือของกันคนละไม้คนละมือ เป็นการช่วยเหลือกันด้วยหัวใจ..